

Opinions davant el desastre

Un operari de Costco treballa per enderrocar l'antiga zona artística, obra de Félix Candela.

L'escàndol provocat per l'atemptat cultural contra el llegat de Cuernavaca ha recorregut el món artístic amb una reacció comuna en defensa de l'obra artística damnada i el refús als interessos econòmics que n'han propiciat l'enderroc.

Animalada, ximpleria, agressió contra el camp de les arts plàstiques i garrot vil són els termes amb que els creadors i els professionals de la cultura consultats per aquest setmanari resumeixen l'operació de destrossa de les obres de Josep Renau, Félix Candela i altres artistes. En una crida a la prevalença del "sentit comú", el director de l'Institut Valencià d'Art Modern (IVAM), **Kosme de Barañano**, creu que "a aquestes situacions no s'hi hauria d'haver arribat. Els murals s'haurien pogut rescatar abans de la destrucció". **Marta Hoffman**, pintora, alumna i exsecretària de Renau considera que la responsabilitat és del Govern mexicà; tot seguit li vénen al cap les paraules de l'artista: "La beneiteria, el fet de no pensar, és molt comuna en la humanitat", i a això mateix atribueix Hoffman la dinamitació del mural i l'enderroc progressiu de l'edifici de Candela. Altrament, sospita, hi deu haver una intenció política, no en va "la pintura mural mexicana –ja ho deia Renau– és molt revolucionària".

Sigui com sigui, el bandejament de l'obra artística demostra que encara que aquesta estigui assentada històricament, "no té cap protecció contra els interessos econòmics que campen amb una violència tremenda", assegura el pintor i dissenyador gràfic **Artur Heras**. Tot plegat, afegeix el també dissenyador gràfic **Enric Satué**, no són sinó "síntomes de les operacions especulatives de la globalització, que cada cop més alia la gran empresa amb el Govern". En el cas de l'executiu espanyol, Hoffman afirma no entendre l'actitud "una mica covard" que l'ambaixada espanyola a Mèxic va adop-

tar al començament en refusar intervenir en el cas. "Ja que es creen uns Institutos Cervantes per tot el món, com a mínim haguera estat bé que l'estat defensés el que ja estava assentat", lamenta Heras.

Però les obres de Renau i Candela a Cuernavaca formen part del patrimoni artístic llegat pels autors republicans exiliats a Mèxic i "només faltaria –ironitza Satué– que uns governants tan recalçtrants a remoure i prestigiar la cultura de la República i de l'exili hi lluitessin a favor". Amb un altre govern l'ambaixada hagués treballat més de pressa? "És d'una lògica meridiana que sí", rebla. Arribats en aquest punt, però, ara que el mal ja està fet, una mesura última per tractar de rescabalar-se consistiria a copiar el quadre, atès que existeixen fotografies del mural de l'artista valencià en color. El fotògraf **Joan Fontcuberta**, que situa Renau a l'alçada d'un Picasso i lamenta l'escàs valor que se li atorga a l'estat espanyol, reivindica sensibilització per tal de conservar la memòria històrica.

Cal dir, a més a més, que hi ha hagut molts més noms del món de la cultura del nostre país que han mostrat públicament el seu rebuig als fets de Cuernavaca, com ara l'escultor **Andreu Alfaro**, l'actriu **Rosanna Pastor**, l'arquitecte **Ricard Rosso**, el músic **Lluís Llach**, el responsable de fotografia de l'IVAM **Josep Vicent Monzó**, i els pintors **Joan Pere Viladecans**, **Jordi Teixidor**, **José Morea** i també **Jordi Ballester**, nebot de Renau. La Facultat de Belles Arts de Sant Carles de València també s'ha sumat a la protesta.

Núria Zayas